

Home-Start Familiekontakten Norge

Årsrapport 2009

Home-Start Familiekontakten (HSF) er et familiestøtteprogram hentet fra England til Norge og baserer seg på frivillig innsats. Home-Start ble etablert i Leicester i 1973 av ildsjelen Margaret Harrison. Trondheim kommune startet den aller første HSF avdelingen i 1995, og i dag er det 23 kommuner i 12 fylker som har dette frivillige og forebyggende tilbudet til småbarnsfamilier som sliter i hverdagen.

Familiene må ha minst ett barn under skolealder, da det er viktig å satse på tidlig og forebyggende hjelp til små barn.

Frivillige (familiekontakter) må gjennomføre et 30 timers forberedelseskurs som er likt i alle de 20 landene som bruker Home-Start som metode. Denne kvalitetssikringen er viktig, og etter kurset blir de kjent med en familie som er i en sårbar livssituasjon og som ønsker hjelp og støtte fra HSF. Det dreier seg om en begrenset tid, som regel ½ år.

Koordinatorerne som er lokalt ansatt gjennom kommunen eller en organisasjon, er ansvarlig for å rekruttere frivillige, avholde kurset, matche familiene til passende familiekontakt og være veiledere underveis.

Nasjonal oppfølging ble opprettet i 2000, da var det 11 avdelinger i Norge og behovet for kvalitetssikring og videreutvikling var stort.

År	Avdelinger	Familier	Barn	Familiekontakter
2000	11	143	298	126
2001	13	168	322	141
2002	16	234	459	166
2003	16	285	593	249
2004	20	285	561	279
2005	23	428	871	411
2006	26	513	1075	455
2007	27	552	1079	467
2008	25	525	1097	399
2009	28	602	1200	421

Det startet 3 nye avdelinger i løpet av 2009: Lillehammer, Larvik og Nedre Eiker. Av alle landets avdelinger er det nå 9 avdelinger som har 10 års erfaring eller mer.

Samtlige avdelinger skriver egne årsrapporter som ligger til grunn for nasjonal rapport. Koordinatorerne er kreative i sitt omfattende arbeid med familier, familiekontakter og samarbeidspartnere lokalt.

Det kan være krevende for familiekontaktene å besøke sårbare småbarnsfamilier hver uke, og de trenger kontinuerlig veiledning, oppmuntring og tid for samtaler når de har behov for det.

Det primære i HSF er ukentlige besøk i hjemmet, men i tillegg har mange avdelinger tilbud om sosiale treff og sammenkomster som betyr mye for familien som helhet. Isolasjon og ensomhet kan brytes ved at familien sammen med familiekontakten er med på slike treff, hvor det kan knyttes kontakter med andre i samme situasjon. Mange familier fortsetter å gå på de sosiale treffene og sammenkomstene etter at familiekontakten har avsluttet. Noen avdelinger har også tilbud om korte ferieopphold både vinter og sommer, samt julefeiring.

Familiene har forskjellige utfordringer

52 % av familiene har lite nettverk.

46 % er alene om omsorgen for sine barn.

43 % er minoritetsspråklige

15 % av barna har nedsatt funksjonsevne eller er kronisk syke.

Mange familier har sammensatte utfordringer som gjør at de regnes med i flere av kategoriene.

”Familiekontakten har hjulpet meg til å bli trygg i de ulike rollene jeg har stått overfor. Fra å være helt hjelpeløs- har jeg vokst inn i rollen som mor og partner.”

(kvinne med alvorlig fødselsdepresjon)

”Jeg føler meg sterk fordi jeg har klart å be om hjelp.”

(alenemor m 3 barn)

”Vi er veldig takknemlige for at vi får tid og overskudd til å være sammen med de friske barna i familien, vi bruker SÅ mye tid på vår funksjonshemmede sønn.”

”Det følte som vi hadde en tikkende bombe som ville sprengte, den har dere hjulpet oss med å få vekk.”

”Mamma er så glad når du har vært her! ”

(ungdom i familien til familiekontakten)

”Nå får vi snakke norsk og vi får vite hvordan folk i Norge tenker.”

(minoritetsspråklig pappa)

”Tenk at jeg kan være så glad selv om jeg egentlig er lei meg.”

(gutt 6 år som var med familiekontakten til Tusenfryd. Han har opplevd flukt, sorg og traumer)

”Familiekontakten hjalp meg å følge med på barnets utvikling, det er ikke vanlig i mitt hjemland. Hun kom med tips som gjorde at babyen ble mer aktiv”

(minoritetsspråklig mamma)

Familiene får kjennskap til HSF

30 % av familiene tar selv kontakt, ofte gjennom websidene våre. Etter artikler i aviser og blader er det alltid mange som henvender seg.

Over 32 % blir tipset av helsestasjonen, og 38 % får vite om HSF gjennom barnevern, PPT, flyktningsjeneste, familievernkontoret, psykolog, lege, psykisk helsevernjeneste, barnehage, krisesenter, habiliteringsjeneste eller sykehus. Nasjonalt kontor får også mange henvendelser,

og ikke sjeldent er det fra områder i landet som foreløpig ikke har et HSF tilbud.

Etterspørselen etter et medmenneske; en familiekontakt er økende.

HSF bestreber seg på at familien som ber om hjelp og støtte fra oss, skal få snarlig svar, enten det er ledige familiekontakter eller ikke. Mens familien venter på en ledig familiekontakt som matcher deres behov, følger koordinatorene opp med telefonsamtaler, et kort til jul osv; å bli sett også i denne venteperioden er et av varemerkene for HSF sitt arbeide.

1. linjetjenesten og øvrig hjelpeapparat som har foreslått HSF til familiene – gir veldig positive tilbakemeldinger om at nettopp dette er et særdeles godt forebyggende tilbud. Vi har merket et større press på HSF gjennom 2009, koordinatorene melder om et lokalt hjelpeapparat som ønsker å bruke HSF i flere familier som har store og sammensatte utfordringer. HSF er veldig bevisste og klare på at vi er et supplement, og at der det ikke finnes noe tilbud for en familie med store utfordringer, er det ikke riktig å bruke en familiekontakt. Vi er bevisste forskjellen på kommunens hjelpeapparat og FRIVILLIGE. Dette er hele tiden viktige samtaler som koordinator må ta lokalt, men ofte i samarbeid med oss nasjonalt. Evalueringsrapporten som kom i februar 2009, viser også til dette dilemma, som antagelig ikke vil bli mindre i årene fremover. På årlige nettverkssamlinger for koordinatorene blir dette drøftet. HSF ønsker å være en viktig del av den lokale frivillighetspolitikken.

Det ble i 2009 skrevet en masteroppgave i spesialpedagogikk v/Universitet i Oslo, hvor temaet var "Mestring av foreldrerollen," en kvantitativ studie av Home-Start Familiekontakten som tilbyder av sosial støtte til småbarnsforeldre. Problemstillingen var: "Hvordan kan HSF som forebyggende tiltak bidra til at foreldre opplever økt mestring av foreldrerollen?"

Her gjengis svaret på problemstillingen: "Resultatene viser at det i studien er en relativ høy andel foreldre med sammensatte utfordringer. En gruppe som ut fra et risikoaspekt skiller seg ut, er enslige mødre med psykiske belastninger og lav sosialøkonomisk status. Funn i undersøkelsen tyder på at HSF i stor grad bidrar til økt foreldrekompentanse og trivsel, som følgelig gir utslag på økt selvfølelse og mestring av foreldrerollen. En meget høy andel foreldre i studien gir uttrykk for at de betrakter familiekontakten som en venn. Videre viser studien sterke indikasjoner på at HSF bidrar til moderering av stressbelastninger hos foreldrene. Et meget viktig funn er også at 79.3 % av foreldrene mener at de har fått et bedre forhold til barna."

Masteroppgaven bekrefter hva Einarsson og Sandbæk har sagt i NOU fra 2000, om at god samhandling med barn og familie forutsetter at tilnæringsmåten er i partnerskap med foreldre. Det er akkurat det som er HSF s metode; hjelp og støtte til barna, gjennom at foreldre ønsker dette.

Hvem er familiekontaktene?

60 % er i arbeid

40 % utgjør pensjonister, trygdede eller studenter.

Alderen fordeler seg slik:

50 % er mellom 40-59 år

30 % er over 60 år

20 % er mellom 20-39 år.

Det er fortsatt en økning av familiekontakter som selv har fått hjelp og støtte fra HSF og som ønsker å bidra til at andre også får tilbudet. Det er også økning av pensjonerte ektepar som sammen er familiekontakter.

Utsagn fra familiekontaktene:

”HSF et er grundig og gjennomarbeidet opplegg der vi får både opplæring og oppfølging underveis. For meg var det avgjørende.”

”Det er en stor berikelse for meg også, jeg har lært masse om det spesielle i en annen kultur.”

”Det var absolutt nødvendig for meg å ha en tilgjengelig koordinator å kontakte, for en prat når jeg var usikker på noe jeg opplevde i familien.”

Prosjektet ”Home-Start Familiekontakten til familier med kronisk syke barn og barn med nedsatt funksjonsevne”

Prosjektet har lagt bak seg fem år, og i løpet av disse årene har vi fått mye erfaring med prosjektets målgruppe. Etter at statusrapport ble sendt i midten av desember har antallet barn økt noe. 177 barn har fått en familiekontakt i 2009.

Uten midler fra BLD hadde ikke dette vært mulig. Det å ha koordinatorene ute på avdelingene som har kunnet arbeide målrettet for å få kontakt med disse familiene er en forutsetning for de gode tallene.

Alle familiene i prosjektet er forskjellige, men én ting har de felles: Det å få et sykt eller funksjonshemmet barn påvirker hverdagen deres, og de fleste opplever mange utfordringer i møtet med hjelpeapparatet.

Minoritetsspråklige familier

25 % av prosjektfamiliene er minoritetsspråklig. Gjennom at disse familiene får en familiekontakt blir ofte familiene mer mottakelige for å ta imot den hjelpen de blir tilbudt og har krav på fra det offentlige hjelpeapparatet

Søsken

Koordinatorerne gir tilbakemeldinger om at familiene setter stor pris på at det er noen som kan være der for søsken. Det å få et barn med funksjonsnedsettelse påvirker hverdagen til familien på forskjellige måter. Og noen foreldre uttaler at de ofte har dårlig samvittighet for de friske barna i familien. De kan også ha sin sorg å stri med. Da er det godt med en familiekontakt som kan ta seg spesielt av dem.

Hva har prosjektmidlene resultert i:

177 kronisk syke barn eller barn med nedsatt funksjonsevne har fått støtte av en familiekontakt dette året. Det hadde ikke vært mulig å gå så offensivt ut mot disse familiene uten prosjektmidlene. Avdelingene som har fått prosjektmidler kan fortelle at hjelpen vi gir ofte resulterer i at familiene får mer hjelp fra det offentlige. Årsaken til det kan være at de ikke har blitt godt nok informert om mulige tjenester eller at de ikke har forstått de tilbudene de har mottatt. Koordinator som er en fagperson gjør en viktig informasjonsjobb i disse tilfellene.

Prosjektets målgruppe - en naturlig del av de familiene som får hjelp fra HSF

Prosjektleder har også i år vært innleder på samtlige forberedelseskurs som har vært avholdt. På den måten har alle avdelinger med sine nye familiekontakter også dette året fått styrket sin kompetanse. Det å løfte denne gruppen spesielt er viktig, ikke minst å avdramatisere det å være familiekontakt i en familie med funksjonshemmede barn. I tillegg til dette er det viktig å få en forståelse for hva som kan være utfordringer i disse familiene.

Bidrag til virksomheten

Prosjektet er en naturlig del på nettverkssamlingene for alle koordinatorene i landet og på den årlige nettverkssamlingen til familiekontaktene.

Avdelinger som har fått prosjektmidler i 2009 er Tromsø, Trondheim, Bergen, Skedsmo, Oslo, Fredrikstad og Tønsberg. Dette er erfarne avdelinger som gjør en stor og god innsats i dag.

Prosjektleder vil fortsatt delta på opplæringen av nye familiekontakter og være tilgjengelig for besøk til avdelingene når det er ønskelig. Hun oppfordrer også de lokale avdelingene til å invitere inn ansatte som jobber i forhold til prosjektets målgruppe. Som regel foregår forberedelseskursene på kveldstid. Da er det få i hjelpeapparatet som deltar. Men når tiden strekker til kommer hun gjerne på dagtid for å informere kommuner og ansatte om prosjektet og deler sine erfaringer om det å være mor til to sønner som har funksjonsnedsettelse. Det gjør at de får en bedre forståelse for hva HSF kan bidra med i en familie. Og ikke minst få kunnskap om forskjellen på frivillighet og et offentlig hjelpetiltak.

Ikke alle kommuner har utarbeidet en frivillighetspolitikk. Det at HSF kan komme kommunene i møte med informasjon om frivillighet ser vi som viktig. Dette gjelder ikke bare for prosjektet, men for HSF generelt.

Aktiviteter nasjonalt

Vi hadde to samlinger for landets familiekontakter i 2009, i Askim og i Bergen. I Askim var temaet: "Retten til å være meg," og inspirasjonsforedraget ble holdt av Eli Rygg. Det var 62 familiekontakter til stede, og alle uttrykte hvor viktig disse årlige møtepunktene er. I Bergen var det 30 familiekontakter til stede og temaet var: "Gode relasjoner gjør en forskjell," v/ Kari Lossius.

Vår årlige to dagers samling for koordinatorene fant sted på Olavsgaard hvor 35 koordinatorene var samlet. Evalueringsrapporten lå til grunn for vårt arbeid den første dagen, hvor Elin Aamodt snakket om temaet nettverk. Den andre dagen arbeidet vi mye i grupper, med aktuelle problemstillinger som vi nasjonalt hadde forberedt. Vi hadde også invitert Bente Brostrøm som snakket over temaet: "Ble HSF det vi hadde ønsket og håpet på den gangen vi startet opp i 1995?" (Bente var initiativtager for å få Home-Start til Norge.)

I tillegg har vi regionale samlinger en gang pr. år. Disse ble i 2009 holdt i Oslo, Bergen og Hamar.

Alle avdelingene bidrar til utviklingen av HSF i Norge. Kontakten som nasjonalt kontor har med hver enkelt koordinator, er en del av kvalitetssikringen, og vi er lett tilgjengelige ved spørsmål som måtte dukke opp i deres hverdag. Det er drøftinger som gjelder familier, familiekontakter eller samarbeidet med hjelpeapparatet. Vi har bygget opp et nettverk av alle avdelingene, både regionalt og nasjonalt, hvor det deles erfaringer og utfordringer.

Når nye koordinatorene starter, har vi 3 dagers opplæring hvor vi går gjennom frivillig innsats egenart, hvilke familier kan HSF hjelpe og støtte, hvordan siles frivillige som melder seg, og aktuelle temaer og dilemmaer de vil få i sitt arbeide. Vi hadde to slike opplæringsbolker for nye koordinatorene i 2009. Sverige har nettopp startet sitt aller første HSF avdeling, og to ansatte fra Alingsås kommune var med på disse opplæringsdagene.

Vi har deltatt på mange aktuelle konferanser og hatt informasjonsmøter i kommuner og i organisasjoner. Markedsføringen av HSF er et kontinuerlig arbeid. HSFN er medlem av Frivillighet Norge. Daglig leder deltok også i 2009 på lederkonferansen som HSH årlig arrangerer.

Aktiviteter internasjonalt

Det er et godt og viktig samarbeid mellom alle 20 HS landene. Internasjonalt kontor i London holder oss oppdaterte gjennom sine nettsider, e-poster og telefoner. Vi må bidra i nettverket og får mye igjen for å være en del av det internasjonale fellesskapet.

Vi fikk en forespørsel om å bidra med 2 familiekontakter og 1 koordinator til en 5 dagers studiesamling i Ungarn, med midler fra et EU prosjekt. Det ble en stor opplevelse for de som var med på dette, fra avdelingen i Fredrikstad. Å knytte kontakter og utveksle erfaringer over landegrensene er uvurderlig.

Nasjonalt styre 2009

Det er avholdt 5 styremøter og styret har bestått av:

Mona Iren Enstad	Styreleder
Elisabeth Henne	Frelsesarmeen
Gerd Annexstad	Familiekontakt
Leif Jarle Theis	Kirkens Bymisjon Bergen
Georg Kayser	Blå Kors
Hanne Bech Ligaard	Koordinator i lokal avdeling
Inger Johanne Seland	Koordinator i lokal avdeling

Ansatte på nasjonalt kontor:

Wenche Heimholt Isachsen	nasjonal koordinator
Wenche Øyen	prosjektleder/konsulent

Videreutvikling av HSF i Norge

Evalueringen bemerket at nasjonalt kontor har en utfordring i årene fremover, hvis det blir en stor økning av antall avdelinger. Det er jo ønskelig at flere kommuner skal opprette dette forebyggende og frivillige tilbudet til småbarnsfamilier i Norge. Foreløpig er det tilstrekkelig med 2 ansatte.

Kontinuerlig kvalitetssikring av samtlige avdelinger og god oppstart av nye, er vårt fokus også for 2010.

HSFN takker for godt samarbeid med BLD, og ser frem til nye møter i 2010.

Vennlig hilsen

Mona Iren Enstad (sign)
Styreleder
26.02.10

Wenche Heimholt Isachsen
Nasjonal koordinator

Vedlegg: Revisorattestert regnskap 2009
Diverse avisoppslag om HSF
Inspirasjonsheftet